

A szegedi feminista-nap.

— Nőmozgalmi vezérek útja. —

(Saját tudósítónktól.) Szeged is központja volt ma rövid időre annak a nagy, a haladás és szabadság iránt fogékony lelkeket hevítő harcnak, amely az egész világ, embersorsot és alkotó munkát áhító asszonyait foglalkoztatja. Európa és Amerika kulturálamaiból idezarándokoltak a nők jogáért küzdő, hódító vezérek. És a Szegeden velük együttérző nők és férfiak azzal az őszinte lelkesedéssel és igaz vendégszeretettel fogadták őket, amely méltán megilleti az emberszeretét és jogegyenlőség ideális céljaiért küzdő amazonokat.

A modern élet kialakulása kétségtelenül megváltoztatta a nők helyzetét úgy a társadalomban, mint a létfenntartásra irányuló teremben. A nő megszűnt akaratlan férfi-árnyék lenni, akinek csak óhaja, vágya lehet, de joga nem és lélek helyett bizonyos érzékiségre épített simulékonyt köteles csak birni. A ma társadalmá, *nemcsak a jótékony-ság leple alatti érvényesülést tekte lehetővé a népnek*, de iskolákat létesít erősítésére, hivatalokat tölt be általa s általában *a szociális érvényesülés minden terét megnyitotta előtte*.

Az ugyan kétségtelen, hogy egyes nemzetek és népfajok között ez az egyenjogúsítási folyamat későbbben következik be, mint másoknál, a jövő mégis teljes sikert rejt magában s a nőmozgalom diadalát minden kulturnemzet nagy szeretettel készíti elő. Élénk bizonyítéka ennek az a meleg fogadtatás, amelyben a szegediek részesítették azt a lelkes nemzetközi csoportot, mely a maga igazának népszerűsítése végett országokon kel át, hogy siettesse egy avult világnézet lerombolását és a nők jogának diadalmas érvényesülését.

A Szeged kulturtörténetében sokáig emlékezetes nap eseményeit a következőkben vázoljuk:

A feministák megérkezéséről már mai lapunkban beszámoltunk. Este tizenegy órakor érkeztek meg és az állomásról egyenesen a Tisza-szállóba mentek és ottan pihenték ki az utazás fáradalmait.

A gyermekmenhelyen.

Reggel azután a szálló halljában találkoztak, ahonnan a kísérőkkel együtt autókra és kocsikra elindultak Ujszegedre, az állami gyermekmenhelyre.

A gyermekmenhelyen Turchányi Imre dr. igazgató-főorvos és Ruffy Pál, miniszteri tanácsos, országos gyermekvédelmi főfelügyelő kalauzolták mindenre kiterjedő figyelemmel a vendégeket. Sorra megnézték a helyiségeket, ahol a csecsemők és serdültebb gyermekek a leggondosabb és leghigiénikusabb ápolásban részesülnek. A termek ragyognak a tisztaságtól, az ápolónők hófehér ruhában sürgönek-forognak a kisdetek körül.

A gyermekmenhely udvarán területnek el a gyermekkertek, ahol kis piros-pozsgás 3-6 éves csöpségek ugrándoznak és önnülnek a napfénynek, az életnek, amit az emberszeretet teremtet meg részükre.

A vendégeket különösen az intézet adminisztrációja és a statisztikus kimutatásai érdekelték. Turchányi dr. nagy szakavatottsággal és készséggel vázolta a vendégeknek az intézet nemes misszióját és humanus munkáját, majd számszerű adatokkal illusztrálta, hogy a magyar lelenházakban hány gyermek nyer kitünő ápolást és nevelést.

A vendégek a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a látottakról és kijelentették, hogy a gyermekmenhely a lelkiismeretes gondos vezetés, a higiénia szempontjából nagyon sok nagy kulturájú külföldi vá-

ros lelenházának minőségén felül áll és kétségtelenül legelőkeltebb, legszebb intézménye a magyar kultúrának.

A gyermekmenhelyről az Árpád-Otthonba indultak, ahol Füzesy Árpád igazgató bemutatta az intézet foglalkoztató műhelyét és földjét, amelyen a javító nevelésre szánt fiúk dolgoznak. Tíz óra után az ujszegedi főfasorban mentek sétára a feministák. A hölgyek a legnagyobb csodálkozással beszéltek a gyönyörű parkról, a rózsaliget szépségében alig tudtak betelni. Séta után meguzsonnáltak a Vigadóban.

Ujszegedről a Napközi Otthonba mentek. Raskó Istvánné dr.-né elnökasszony fogadta itt a vendégeket, akik gondosan megsejmeltek a legújabb szegedi gyermekvédelmi intézmény pompás helyiségeit. Becézgették az Otthonban lévő apró gyermekeket, akiket cukorral traktáltak. Tizenegy óra után a belvárosi elemi iskolában megnézték a kézimunkakiállítást.

A városházán.

Innen a vendégek tizenkét órakor a városházára mentek, ahol a közgyűlési teremben Lázár György dr. polgármester fogadta őket. A vendégek nevében Ruffy Pál miniszteri tanácsos a polgármestert üdvözölte. Beszédében annak az örömeinek ad kifejezést, hogy a vendégekkel együtt a város közönségének nagyszámu képviselői megleltették a gyermekmenhelyet. A múlt század végén azt mondta a svédek nagy írója, Ellen Key, hogy a XX. század a gyermekek százada. És a magyar törvényhozás az új század legelső esztendejében megalkotta azt a gyermekvédelmi törvényt, *amellyel megelőztük az összes európai kulturállamokat*. Történhetik ezentúl bármi, ezt az első helyet tőlünk elvitatni nem fogja senki. Nagy tisztelettel tekint a feministák munkájára, mert ez első sorban a kétségbeesett anya és a szenvedő gyermek érdekében történik. Bizik abban, hogy a feministák programja ebben a tekintetben változatlan marad. Reméli, hogy a külföldi vendégek örömmel látják, hogy Magyarországon milyen eleven az érdeklődés az ő eszméik iránt és hogy hű kollégákat találhatnak itt nemcsak a nőkben, hanem a férfiakban is. Végül kéri a szegedieket, hogy viszmozzák szeretettel a messziről jött kiváló barátaink szeretetét.

A polgármester Ruffy Pál miniszteri tanácsos szavaira igen szívélyesen válaszolt. Ezután egy szegedi hölgy angolul tolmácsolta a polgármester szavait, amelyek nagy tetszést keltettek.

Város nézőben.

A városházáról a kulturpalotába indultak a vendégek. A képzőművelődési palotában Tömörkény István igazgató és Móra Ferenc könyvtáros fogadta őket. Megnézték a Somogyi-könyvtárat, képtárat és a néprajzi muzeumot. A néprajzi muzeumot különös érdeklődéssel szemlélték. Majd innen sétára indultak a feministák. A Stefánia-sétányon keresztül a Széchenyi-térre mentek. Utjukban hatalmas tömeg kísérte őket. A korzón megéltették a feministákat a hölgyek, akik barátságos kézlegyintéssel köszönték meg az üdvözlést. Nagy elragadtatással nyilatkoztak a Széchenyi-tér parktűkreiről és a szobrokat is nagy érdeklődéssel nézték. A Rákóczi szobortól azonban egy kissé megijedtek. A ló nagyon vadul nézett le a sok hölgyre és a kísérők is azt hitték, hogy véletlenül lelép a talpazatról.

A korzóról a Dugonics-térre mentek, ahol megnézték a Dugonics-szobrot és az ítéltáblát. A Dugonics-téren újból kocsira és autóra ültek és sétakocsizást tettek a városban.

A bankett.

A vendégeket nagyon elragadta Szeged. Az udvarias kísérők alig győzték a felvilágosításokat adni. Különösen a széles, tiszta terek és az egyenes utcák tetszettek. Egészen félegyig nézték a feministák a várost, azután a Kass-Vigadóhoz hajtottak, ahol egy órakor a város bankettet adott a hölgyek tiszteletére a Lloyd termében. Az ebéden Gaál Endre dr. kulturtanácsos jelent meg a város képviselőjében. Ebédközben számos felköszöntő hangzott el. A felköszöntők között legérdekesebb volt Mrs. Despard, az angol nőmozgalom legzseniálisabb alakjának a felköszöntője.

A 75 éves energikus arcvonású nő, aki már fogházbüntetést is viselt elveiért, kedves szavakkal mondott köszönetet a fogadtatásért. Igérte, hogy *elviszi hálójának érzését haza és elmondja otthon, hogy kik vagyunk*. Reméli, hogy nemsokára a férfiak is tevékeny részt vesznek a nők felszabadításának munkájában. Majd beszélt az angol nők választójogi mozgalmáról. Pragmatikai és pszichológiai érvekkel indokolta, hogy miért kellett ugyanis az angol nőknek sokak előtt oly érthetlenné, *nem — ladylike* módon fellépni. A *Hus of Commons* elvetette a nők választójogáról szóló javaslatot, nem volt többé alkalom rá, hogy illetékes helyen, a parlament falain belül hassanak a választójogi törvény megváltoztatása érdekében. Kénytelenek voltak nagyobb határozottsággal fellépni és a fegyverek megválasztásánál félretenni minden tekintet. Amíg a törvényhozásban nem vehet részt az angol nő, addig dacol mindenel, nemcsak a börtönnel, *hanem a közneveléssel is és a törvényen kívül folytatja a munkáját úgy, mint eddig*. Sokat beszélnek most a fajnemesítésről. Első lépés a fajnemesítés felé, a közvetlen embérmemesítés. Jó emberanyagot kell csinálni az anyákból és meg kell védeni a gyermekeket.

Nagy tetszést keltett Despard beszéde, mely után még sok felköszöntő hangzott el. A feministák a banketten láthatólag nagyon jól érezték magukat. Sokáig elbeszélgettek az ebéd alatt az új ösmerőseikkel és nagyon dicsérték Szegedet. Nagy elismeréssel nyilatkoztak különösen a gyermekvédelmi intézményekről.

Az elutazás.

A bankett után a feministák fél három órakor külön villamoskocsikon a Rókus-állomásra indultak, ahonnan három órakor Pálcra utaztak. Onnan tovább folytatják útjukat Szabadkára. Az elutazásnál sokan jelentek meg az állomáson, akikről hálásan búcsúztak el a vendégek. Szabadkáról még az éjjel visszautaznak Budapestre, ahonnan hamarosan hazatérnek.

BESZÉLGETÉS EGY ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐNŐVEL.

Itt voltak hát a feministák. Külföldiek neves feministái. Nagy kíváncsisággal keveredtem közéjük és igazán nem bántam meg. Egy nagy eszmének: a nők egyenjogúsításának bajnokai ők, akik apostolokként járnak be a világot, hogy eszméiknek híveket toborozzanak. Azok, akik itt Szegeden jártak, előnyösen különböznek az erőszak jegyében nem is működő, hanem romboló suffragettektől. Ők az eszme erejével akarnak hódítani és nem erőszakoskodással. Kedves és okos nők, amellyel szerények. Igazi típus köztük Dr. Jenny af Forselles, a finn országgyűlés tagja. Magas, karcsú szőke leány, okos szemekkel és bájosan egyszerű, lekötelezően szíves modorral. Németül folyt beszélgetésünk,